

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeadint.net

"גם בתשובת מהר"ם מרוטנבורג אחרונים בסימן ד' השיג עליו". [ביאור הלכה", סימן ל"ג סעיף ה', ד"ה "אם נפסקה". עיי"ש].

הלומד המצוי יכול אולי להבין שמדובר באחת המהדורות המאוחרות של ספר תשובותינו הנודעים של **המהר"ם מרוטנבורג**. ברם, לאחר התבוננות פשוטה, יבין הקורא מיד שלא לכך כוונת המחבר, שהרי לא יתכן שרבינו מאיר מרוטנבורג - שהיה מבעלי ה"תוספות" ואחד מרבותינו מתקופת ה'ראשונים', יצטט מדבריו של אחד מגדולי ה'אחרונים' - ה"ה הגאון בעל ה"מחצית השקל"...

מי הוא - אם כן - גאון זה שנקרא בשם: המהר"ם מרוטנבורג אחרונים?

האם יש באפשרותנו כיום למצוא לבן זמנינו יחוס עד לאחד מתקופת הראשונים? - שאלה זו רווחת בבית מדרשינו תמידין כסדרן. כמובן, שהתשובה לכך חיובית, בס"ד, אם כי לא בנקל כמובן. המאמר שלפנינו, מהווה מעין הצצה זעירה למחקר מרתק שהעלה בס"ד קליעה מרתקת מענף לענף וללא דילוגים, החל מראש משפחה בת זמנינו ועד לאחד מגדולי רבותינו הראשונים.

ואכן, יש ונדמה לו לעוקב אחר מדורינו

♦ האם יש באפשרותנו כיום למצוא לבן זמנינו יחוס עד לאחד מתקופת הראשונים? ♦ חדשות ונצורות בשושלת משפחת "רוטנבורג", וחשיפת ענף חדש באילנו של המהר"ם מרוטנבורג, בעקבות הקלף ששרד מפראג ועד לספריה שבציריך, ומגלה לנו שלשלת יוחסין מחודשת ומרשימה ביותר ♦ פיתולי הדרכים אל החשיפות והגילויים, למן "הראשון" ועד "האחרונים" - דרך המהר"ם זיסקינד, כאשר שתי חוליות משפחתיות - מפראג ולובלין - חוברות לענף אחד קלוע ושזור ♦ נסיון מאומץ ובלתי מתפשר לפענח את שלשלת היוחסין, הוביל אותנו אל רשימות משפחתיות בכתב יד על ספר שלא נדפס, ומונח על קלף עד עצם היום הזה ♦ כתב היוחסין המבוקש שלא ניתן לקריאה כיום הזה, שנעתק ע"י אספן פרטי אי שם בברלין מתוך הקלף שנתגלגל ובא לידינו, ותוכנו שרד בספר נדיר שנדפס פעם אחת בלבד ♦

פרק ראשון מבוא והקדמה

א

המהר"ם מרוטנבורג האחרונים - מי האיש?

כאשר דן מרן ה"חפץ חיים" זי"ע בספרו ה"משנה ברורה" בדיני "רצועות התפילין שנפסקו", הוא מביא פסק הלכה בענין זה מאת אחד מגדולי הפוסקים - ה"ה הגאון הנודע בעל ה"מחצית השקל". לאחר שהוא מביא שם את דעת החולקים עליו, הוא מוסיף ומציין:

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeint.net

ואנו, אשר בחקר היוחסין עסקינו, תמהים ושואלים, האם אכן יש שייכות משפחתית בין שלשה גאונים אלו? האם קשורים הם - "הראשון", עם ה"האחרונים", ושניהם עם המהר"ם זיסקינד? ואם כן, האם יש בידינו מידע מדויק בפירוט הקירבה המשפחתית שביניהם?

והנה, מצאנו אכן מסורת רווחת בין רבים מן המתייחסים כצאצאים לענפי משפחת "רוטנבורג" לדורותיהם, אשר רבינו המהר"ם מרוטנבורג - הראשון - מבעלי התוספות הוא אביהם וראש משפחתם של משפחה מיוחסת זו לענפיה ולהסתעפויותיה.

אלא שמצאנו גם את מי שתהה על יחוס זה הנראה לכאורה כרחוק מעט מן ההגיון, שכן נראה הדבר שכל מקורו של יחוס זה לא נלמד אלא על פי שם משפחתם: 'רוטנבורג' 'רוטנבורג' - לגזירה שווה. ולכאורה, הרי ברור לכל בר דעת שלמרות שהמהר"ם חי את חייו בעיר "רוטנבורג", לא נשלל מני אז ואילך ליתר תושבי העיר הזכות והרשות להצמיד לשם את הכינוי "רוטנבורג" אף הם. [נראה גם בספר "אוצר הגדולים", אות מ', ס"ג, המהר"ם מרוטנבורג].

וזאת יש לזכור, אשר שנות חייו של המהר"ם מרוטנבורג קדמו מאות בשנים לאותה העת אשר בה ירדה לעולם גזירת המלכות לנשיאת שם משפחה, וכמעט שלא מצאנו שמות משפחה כה קדומים שנשתמרו החל מתקופתם של בעלי התוספות. מעתה, מי לידינו יתקע שכל מי אשר מיוצאי העיר "רוטנבורג" הנהו, או כל אשר בשם "רוטנבורג" יכונה, מענפי משפחת המהר"ם מרוטנבורג הנו:

ברם, עתה הפעם, אצל משפחת "רוטנבורג" דנן, עלה בידינו - לאחר מחקר נרחב ומקיף, להיווכח בדיוקה המפליא של מסורת משפחתית זו, ואף יתכן שיש בידינו לפרט בה בשלימות את כל שלשלת הדורות, עד המהר"ם מרוטנבורג מבעלי התוספות. לאחר שנסקור תחילה את תולדותיהם של ראשי המשפחות אשר אותם אנו מבקשים "לקלוע" יחדיו, ולחבר את ענפיהם לאילן אחד - ה"ה אילנו של רבינו המהר"ם מרוטנבורג זי"ע, נמשיך אי"ה לעומקו של

"ויתלדו", כי שטח זה של חקר היוחסין כבר נחרש דיו. כאשר מדובר בגדולי ישראל מפורסמים מדורות קדומים, ובמיוחד באלו אשר מצאצאיהם הסתעפו משפחות רבות עד ימינו אנו, נוצר הרושם שבמקרים אלו בוודאי שכבר אין מה לחדש בחקר יחוסם, ונדמה לנו שבמרוצת השנים כבר מוצה כל מחקר אפשרי לבירור שלשלת היוחסין שלהם למעלה בקודש.

ברם, כל המצוי בין בתרי ה"ויתלדו" מעת לידתו של המדור, נוכח חדשים לבקרים שלמרות הכל עדיין אין סוף לגילויים החדשים המתחדשים דבר יום ביומו בס"ד, וכפי שאירע לנו גם עתה הפעם - בבואינו לחקור את שושלת היוחסין של ראשי משפחת "רוטנבורג" העניפה.

למחקר זה ולמסקנותיו, אנו מייחדים את היריעה המיוחדת דנן, שבו נשתף בע"ה את הקוראים במסע חקר משפחת "רוטנבורג" הקדומה, ונראה מה יהיו תוצאותיו בס"ד. בין לבין נפרוש לפני הקוראים מגילות וכתבי יוחסין בלתי ידועים מגנזי "המאגר העולמי לכתבי היוחסין", וממנו נלמד על ראשי המשפחה העניפה הנזכרת. לפנינו, יריעה מסכמת, מקיפה, ומרתקת בתגליותיה.

ב

מגאוני משפחת "רוטנבורג" - "שלשה ש'נקראו" כאחד"!

ובכן. בחיפוש אחר הספר "מהר"ם מרוטנבורג אחרונים", ואחר הגאון הנושא את השם הלזה, מצאנו בספרי התולדות שלשה מגאוני הדורות, שלשה מחברי ספרי "שאלות ותשובות", אשר נשאו שמות וכינויים דומים. והם:

הראשון. המהר"ם מרוטנבורג - הראשון - מבעלי התוספות, שנולד בסביבות שנת ד"א תתקע"ה, ונפטר בשנת ה"א נ"ג.

השני. המהר"ם זיסקינד רוטנבורג, שנולד בסביבות שנת ת', ונפטר בסביבות שנת תע"ד. והשלישי. המהר"ם מרוטנבורג האחרונים, שנולד בסביבות השנים תק"י-תק"כ, ונפטר בשנת תקפ"ו.

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeint.net

בסימן ר"ה. ב"תשובות מיימוניות" [סדר נשים, סימן ל'] הובא תשובתו להרא"ש - בה הוא מסיים את דבריו: "ואם ימצא שהתוספות וספרי הפוסקים חולקים עלי בשום דבר, דעתי מבוטלת להם, כי מה לעני יודע שיושב חושך וצלמות ולא סדרים, זה שלש שנים ומחצה, העני הנשבה מכל טובה, אסקופה הנדרסת הנקרא בשכר 'מאיר בר ברוך' זלה"ה".

לאחר שמהר"ם לא התיר לפדותו בממון רב, שהרי אין פודין את השבויים יותר מכדי דמיהן, הוא נפטר בכלל לאחר שבע שנות מאסר, ביום ט"ו באייר שנת ה' אלפים נ"ג. רק לאחר ארבע עשרה שנה מפטירתו, זכה המהר"ם לבא לקבר ישראל, ביום ד' באדר שנת ה' אלפים ס"ז, לאחר שנפדה אז ע"י יהודי עשיר בשם ר' אלכסנדר זיסקינד וימפן, שפיוזר על כך כמעט את כל הונו. בצוואתו, ביקש יהודי יקר זה שיקברוהו בבוא הזמן על יד המהר"ם, ואכן כך עשו. ה"מגיד" אמר למרן ה"בית יוסף" על המהר"ם: "הלכה כרבי מאיר בחירי ודחילי, והלכתא כוותיה בכל דוכתיה, דהוא הוה שלימא, ובההוא תפיסא דאיתפס ומית בה, אתכפר חובי, ואשתאר זכיכא וברירא, ואסתלק בדרגא עלאה בהדי צדיקא", עכ"ל. [ספר "מגיד מישרים", פרשת ויקהל, מהדו"ב, ד"ה ועוד].

לא ידוע לנו שמות ילדיו ויוצאי חלציו. ברם, על פי המסורת הנזכרת לעיל - בפרק ראשון, היה רבינו המהר"ם מרוטנבורג ראש משפחת "רוטנבורג" העניפה, [שכונתה לימים: "רוטנבורג" - בהשמטת האות ו' הכפולה, או: ראטענבערג].

פרק שני

המהר"ם מרוטנבורג מולאדאווה וקאזמיר

א

אלה תולדות

עתה, "ניתנה ראש ונשובה" אל פתח דברינו בחקר מהותו ומחברו של הספר מהר"ם מרוטנבורג האחרונים. ובכן. מחבר הספר, ה"ה הגאון רבי משה רוטנבורג - אב"ד ור"מ דק"ק קאזמיר - ומלפנים מגיד

מחקר, לנסות ולפענח יחדיו בס"ד את תעלומת שלשלת יחוסם המפורטת עד המהר"ם מרוטנבורג - כראש המשפחה.

ג

רבינו מאיר ב"ר ברוך - המהר"ם מרוטנבורג

את מחקרנו נפתח ברשימת קווים קצרים לתולדותיו של רבינו מאיר מרוטנבורג - הידוע בכינויו המהר"ם מרוטנבורג - מבעלי התוספות וראש חכמי דורו, אשר - כאמור - את שמו אנו מוצאים במגילות היוחסין הנפוצים - בכלל, ובפרט - במגילות היחס למשפחת "רוטנבורג", כאחד מראשי ענפי אילנות היוחסין.

רבינו מאיר מרוטנבורג - המהר"ם - נולד בוורמייזא בסביבות שנת ד' אלפים תתקע"ה. היה תלמידם של: אביו - רבינו ברוך ב"ר מאיר - רבה של וורמייזא, רבו - רבינו יצחק מוינא בעל "אור זרוע", ושל רבו - רבינו יהודה כהן. לימים, נסע ללמוד תורה בצרפת, מפיחה של רבותיו: רבינו יחיאל מפאריס, ורבי שמואל מאיברא. [אביו, רבינו ברוך בן רבינו מאיר מוורמייזא, שימש - כאמור - כאב"ד דק"ק וורמייזא, ומובא בתשובות בנו. נפטר ביום ב' בניסן שנת מ"ח].

המהר"ם מרוטנבורג הרביץ תורה לאלפים בכמה מקהילות אשכנז [קונסטאנץ, אויגנסבורג, ווירצבורג, וורמייזא, נירנברג, ומגנצא], אולם רוב ימיו ישב ב"רוטנבורג", ומכל קהילות אשכנז פנו אליו בשאלות, ואלפי תשובות השיב. שם יסד ישיבה גדולה שהפכה למרכז תורה חשוב באשכנז, אליה נהרו כל מובחרי וטובי למדני אשכנז בימיו, וממנה יצאו תלמידיו הגדולים. בין תלמידיו נמנו: הרא"ש, המרדכי, התשב"ץ, בעל "שערי דורא", בעל "הגהות מיימוניות", מהר"ח "אור זרוע", ורבי משה פרנס בעל ספר "הפרנס".

באחרית ימיו, נאסר המהר"ם מרוטנבורג על ידי השלטונות, עקב נסיונו לברוח מארץ אשכנז. תחילה ישב במבצר בעיר וואסערבורג, ואח"כ העבירוהו למבצר עניזיהיים שבחבל עלזאס. ממקום מאסרו, המשיך להרביץ תורה, וכנזכר בשו"ת תשב"ץ לתלמידו הגדול

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeadint.net

בערג אבד"ק [טעות. וצ"ל: מו"צ ומ"מ. נא"ו] **וולאדווי,**
בעל שו"ת מהר"ם בר ברוך [טעות. וצ"ל: ב"ר שלמה.
נא"ו] **האחרונים. נפטר ביום י"ב אדר ה"א תקפ"ו.**
מכאן כנראה גם מקורו של ה"מליצי אש" לתאריך
פטירתו.

ב

אבותיו וצאצאיו ובני משפחתו

כמעט ולא ידוע לנו פרטים ביוגרפיים אודות
המהר"ם רוטנבורג האחרונים. אנו יודעים את שמו של
אביו: **רבי שלמה רוטנבורג**, וכפי שנודע לנו מנוסח
חתימתו הנ"ל על הספר "הגהות הב"ח", וכפי שהעתקנו
למעלה. אלא שלעת עתה אין לנו מידע אודות ר' שלמה
זה, וגם אין אנו יודעים את שמו ואת זהותו של אביו.
ברם, יש הסבורים שרבי שלמה היה אף הוא
מדייני וולאדאווא, ושהוא זה הבא על החתום בשטר
מכירה דק"ק לבוב, מיום ט"ו באייר שנת תקכ"ח, בזה
הלשון: "**שלמה במוהר"ם דיין דק"ק וולאדווי.**"
[הגאון מסעראצק הנ"ל בהערותיו לספר "אנשי שם"
עמוד 249, וראה שם עמוד 207. ומשם, בקונטרס "גזע
פאר", טבלה י' מספר 7, מאת הרה"ח ר' יהודה לייב
לווין].

והנה, אם נכונה השערתם שאכן מדובר בר'
שלמה דנן, הרי שאנו יודעים מעתה גם את שם אביו:
מוהר"ם, אלא שלא עלה בידינו לפענח את שמו של
מהר"ם זה. וכבר הוכחנו להלן - בפרק רביעי - ע"פ מבחן
השנים, שלא יתכן כלל לפענח את שמו: "**משה**",
ולזהותו **כרבי משה רוטנבורג מלעברטוב**, זה שהיה בן
בנו של **רבי משה רוטנבורג מאלטונו** ושנקרא בשמו
לאחר פטירתו בשנת תע"ב. ראה בדברינו להלן בהרחבה.
מכיוון שכך, גם אם נקבל את זיהויו של רבי
שלמה כבעל החתימה הנ"ל מוולאדאווא - כנכונה, עדיין
אין אנו יודעים את שמו של אביו, מלבד זאת שהשם
מתחיל באות מ'.

מילדיו של המהר"ם רוטנבורג האחרונים ידועים
לנו אך ורק אודות בן אחד בלבד, ה"ה "הרב הגביר
המופלג" "החסיד המפורסם" [כלשון הגאון **רבי שמחה**
לרנטר אב"ד דק"ק קלימנטוב בהקדמתו לספר

מישרים ומו"צ דק"ק וולאדאווא, היה מחשובי הרבנים
לבית משפחת "רוטנבורג", ונודע בדורו בכוחו העצום
בתורה, ובחריפותו ובקיאיותו המופלגת, ומכל רחבי
פולין הריצו אליו גדולי וחכמי דורו את שאלותיהם
ב"דבר ה' זו הלכה".

מנוסח שער הספר **מהר"ם מרוטנבורג**
האחרונים, נמצינו למדים אודות המחבר, ש"**מלפנים**
הופיע אור תורתו בעיר ולאדאווע". ואכן, משחר ימיו,
כיהן המהר"ם ברבנות בק"ק וולאדאווא. תחילה,
כ"**מגיד מישרים**", ולימים, גם כ"**דיין ומורה צדק**".
בתקופתו, שימש שם כאב"ד - הגאון **רבי יצחק**
לאנדא, שהיה בנו של הגאון **רבי יהודה לאנדא - אב"ד**
דק"ק וולאדאווא - מח"ס "בית יהודה", שהיה בנו של
רבי יוסף הצדיק מפוזנא - חתנו של ה"נודע ביהודה".
[נחשוב להדגיש כאן, שהמהר"ם לא שימש מעולם
כ"**אב"ד**" בוולאדאווא, כפי שנשתרש הדבר בטעות
ברבים מספרי התולדות והיוחסין, וכך העתקנו גם אנו
בטעות בכמה ממאמרי "ויתילדו"].

בערוב ימיו, לאחר שנת תקפ"ב, עלה ונתעלה
לכהן פאר כאב"ד **דק"ק קאזמיר**, וכפי שנכתב בנוסח
השער של ספר תשובותיו: "**אשר מלפנים הופיע אור**
תורתו בעיר ולאדאווע, ואח"כ נתקבל לאב"ד ומ"צ
בק"ק קוזמיר".

בשנת תקפ"ב, הוא היה עדיין בוולאדאווא, שכן
מצאנו את הסכמתו משם בשנה זו, על הספר "הגהות
הב"ח" שנדפס בווארשא בשנת תקפ"ד. בראש הספר
נדפס הסכמותיהם של רבני וולאדאווא שניתנו לספר
בחודש אלול שנת תקפ"ב. בהסכמת "**הרב הגאון**
שלשלת היוחסין אב"ד דק"ק וואלאדאוויא - בא על
החתום: "הק' יצחק לנדא החופ"ק וולאדוויא",
ובהסכמת "**הרב החריף והבקי החכם מגיד מישרים**
ומורה צדק לעדתו פה ק"ק וואלאדאוויא" - חותם: "**הק'**
משה בא"א המנוח מ' שלמה מ"מ" [מגיד מישרים] **פ"ק**
[פ"ה ק'הילה] **הנ"ל**".

הגאון **רבי יוסף לעווינסטיין אב"ד דק"ק**
סעראצק מציין את תאריך פטירתו, בספרו "דור ודור
ודורשיו" [עמוד 96, אות תרע"ג]: "**הגאון ר' משה ראטין**

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeint.net

של המחבר כבן משפחתו של המהר"ם מרוטנבורג, משום כך הוא ראה צורך לציין ולהדגיש שם בשער הספר, שהגאון בעל הספר הלוח, אינו זה הנזכר בהמשך, דהיינו: המהר"ם מרוטנבורג שהיה אחד מרבותינו "הראשונים", אלא אחר הוא, והמהר"ם מרוטנבורג דן - הוא אחד מרבותינו "האחרונים".

מתוך ספרו של ה"מהר"ם מרוטנבורג האחרונים", למדנו על גדולתו והערצתו העצומה בקרב בני דורו. מעניין, שלמרות תפקידו כ"מגיד משרים", פנו אליו במשא ומתן של תורה והלכה כאחד מפוסקי הדור. וראה בספר שו"ת "תשואת חן" מאת הגאון רבי שמשון זעליג הלוי אב"ד דק"ק ראדזין ועוד קהילות קדושות, [נדפס בדובנא בשנת תקנ"ז, וראה שם בסימן נ"ח], המתייחס בהערצה מופלגת לחידושי תורתו של המהר"ם מרוטנבורג האחרונים - הנזכר שם כ"הרב החרף רבי משה המגיד דק"ק וולאדווי" - שנכתב בחריפות ובפלפול עצום, עיי"ש.

הערצתו ניבטת בספרו גם מתארי הכבוד בפנייתם של גדולי הדור בשאלותיהם. הרב דק' סלאוואטיטש פונה אליו: "פאר מקדושים, חכם חרשים, הוא ניהו כבוד אוהבי נפש, ידידי ושאר בשרי, הרב המאור הגדול, חרף ובקי, מפורסם בשער בת רבים, מפי עוברים ושבים, כקש"ת מו"ה משה נ"י כאור הבוקר, מגיד משרים ומורה צדק דק' וולאדאווי יצ"ו, [יורה דעה, סימן ט"ו].

הגאון רבי יעקב קאפיל סג"ל אב"ד דק"ק וולאדאווי מכנהו: "ידיד ה' וידיד נפשי, ה"ה רב האי גאון, המאור הגדול, חרף ובקי, סיני ועוקר הרים, מפורסם בדורו, נבון ויקר רוח, תמים דעים, נר ישראל עמוד הימני פטיש החזק, כבוד שם תורתו מו"ה משה נרו יאיר ויופיע - המגיד משרים דק' וולאדאווי", [אבן העזר, סימן י"ט].

כמו כן, אנו מוצאים את הגאון רבי צבי הירש תבואות שור אב"ד דק"ק חעלמא והגליל הפותח את שאלתו אל: "הרב הגדול, מעוז ומגדול, החרף והבקי המפורסם, כקש"ת מו"ה משה נ"י, מגיד משרים דק' וולאדאווי יצ"ו, [שם, סימן כ"ו]. ועוד רבים דוגמתם.

"שארית ברכה" ד'אוז'רוב - ווארשא תרח"ץ] רבי [אברהם] שלמה רוטנבורג מוולאדאווא, הנקרא "ר' שלמה דעם מגיד"ס" על שם אביו, [הקדמת שו"ת "בית יחזקאל" להגאון רבי צבי יחזקאל מיכלזון - אב"ד דק"ק פלאנסק - בנו חורגו של ר' משה פישל הנ"ל, עמוד 8].

מילדי ר' שלמה ידועים לנו: 1. בנו - רבי משה פישל רוטנבורג מוולאדאווא - דלהלן, חתנו של הגאון רבי חיים אליעזר וואקס - בעל ה"נפש חיה" - אב"ד דק"ק קאליש, המוזכר בהקדמת המהר"ם מרוטנבורג האחרונים כאב"ד דק"ק טארניגראד. 2. בנו - רבי יעקב יוסף רוטנבורג מוולאדאווא. שמותיהם של שני אחים אלו נזכרים יחדיו ברשימת נותני מעות קדימה - "שמות הפרענומערנאטיק" - בעיר "וולאדווי", בראש הספר "תפארת צבי" על "אבן העזר" שנדפס ביוזפוב בשנת תרכ"ו. 3. בתו - הרבנית מ' חיה רחל ע"ה, מחברתו בקודש של הרה"ק רבי יחיאל חיים הלוי עפשטיין מאוז'רוב ז"ע.

אחי אביו של המהר"ם מרוטנבורג האחרונים, הוא הגאון רבי יצחק רוטנבורג - אב"ד דק"ק ריטשוואל, אבי הגאון רבי מרדכי רוטנבורג - אב"ד דק"ק מגנישוב וק"ק זעליחוב והגלילות, אבי הגאון רבי ישראל רוטנבורג - אב"ד דק"ק מגנישוב וגור, אבי הרה"ק בעל ה"חידושי הרי"ם" מגור ז"ע.

ג

שאלות ותשובות מהר"ם מרוטנבורג האחרונים
ספרו - שו"ת מהר"ם מרוטנבורג האחרונים, נדפס לראשונה בשנת תרי"ז, בלבוב, ע"י נכדו - בן בנו - הגה"ח רבי משה פישל רוטנבורק הנ"ל. יש המכנים את המחבר בטעות בשם: "מהר"ם מרוטנבורג אחרון. ברם, טעות היא בידם. לא "אחרון", כי אם "אחרונים", וכפי שהעתיק ב"משנה ברורה" שם. וכך נכתב שמו של הספר מפורש על גבי עמוד השער: "שאלות ותשובות מהר"ם מרוטנבורק האחרונים!"
מדוע כינה הנכד את ספרו של הסבא, בשם: "האחרונים"?

מסתבר, שמאחר שבנוסח השער מוזכר גם יחוסו

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeint.net

הלא המה: הגאון רבי מרדכי זיסקינד רוטנבורג - אב"ד ור"מ בקהילות הקודש לובלין ובריסק והורודנא ועוד, ובנו - הגאון רבי משה רוטנבורג - אב"ד ור"מ דק"ק אלטונה והמבורג, שנפטר בחיי אביו - ביום ד' בשבט שנת תע"ב, וכמו שנכתב על מצבת קבורתו העומדת עד עצם היום הזה.

הספר נקרא בדרך כלל בשם כולל על שמו של האב, אולם יש מציינים את תשובותיו של הבן, החל מסימן כ"ו ואילך, בשם נפרד: **ספר "שאלות ותשובות מהר"ם" - המצורף לספר "שאלות ותשובות מהר"ם זיסקינד"**.

הספר נערך על ידי בן דודה של האלמנה, תלמידים המובהקים של שני המחברים גם יחד, ה"ה הגאון **רבי יוסף פירסט הדיין מהורודנא**, [שהיה בנו של הגאון **רבי ירמיה פירסט - דיין דק"ק אלטונה והמבורג**, נין ונכד הרב המפורסם **רבי יוסף האמיל**]. בהקדמה שערך לספר: "פורת יוסף עלי עין הקורא", הוא מתבל את דבריו בחידושים נפלאים מתורתם של רבותיו הגאונים המחברים.

[בספר, חמש תשובות מאת חכמי דורם: תשובה ו' - מאת הגאון **רבי דוד מלידא אב"ד דק"ק אמשטרדם**, תשובה ז' - מאת הגאון **רבי אהרן שמואל קייזנבורג אב"ד ור"מ בק"ק קראקא**, תשובה כ"ב - מאת הגאון **רבי מרדכי ב"ר נתן נטע כהנא ממוהילוב**, תשובה כ"ח ול' - מאת הגאון הנודע **רבי אברהם ברודא מפראג**, תשובה ל"ד - "קושיא עצומה שנשאלה להגאון מהר"ם" - ה"ה **רבי משה רוטנבורג הנ"ל** - מאת הגאון **רבי יוזפא ב"ר יהושע פאלק כ"ץ**, במסכת פסחים דף י' ע"ב].

מילדיו של **רבי משה רוטנבורג מאלטונה**, [הטמונים בביה"ח ד'המבורג], ידועים לנו שנים מבניו ואחת מבנותיו: א. בנו, **רבי לייב רוטנבורג**, שנפטר ביום כ"א בסיון שנת תקט"ז. והוא אביו של **רבי ישראל רוטנבורג**, שנפטר שם בשנת תקס"ט. ב. בנו, **רבי הירש רוטנבורג**, שנפטר ביום י"ד בשבט שנת תקט"ו. זוגתו מ' גיטל ע"ה, נפטרה ביום כ"ב בניסן שנת תקי"ט. ג. בתו, מ' הינדל ע"ה, שנפטרה ביום כ"ח באדר שני שנת תפ"ו. בעלה, הוא הרב אב"ד דק"ק לעברטוב - הנזכר להלן. [ע"פ ספר "האמבורגיס דויטשע יודען" - מ. גרינוולד,

פרק שלישי

"חבל הכסף" עד לראש המשפחה - המהר"ם זיסקינד רוטנבורג מלובלין

א

ואלה תולדות המהר"ם זיסקינד רוטנבורג

לאחר שלמדנו את זהותם ותולדותיהם של המהר"ם מרוטנבורג מבעלי התוספות ושל המהר"ם מרוטנבורג האחרונים, שומה עלינו לסכם גם את תולדותיו של השני ברשימה, ה"ה הגאון המחבר ספר "שאלות ותשובות מהר"ם זיסקינד רוטנבורג".

רבי מרדכי זיסקינד רוטנבורג נולד באשכנז - בפרנקפורט ד'מיין, בסביבות שנת ת'. שימש בימיו חייו ברבנות בקהילות הקודש: וויצענהייזען [הסן, גרמניה], גרודנא, ולובלין. נפטר בפולין - בעיר רבנותו - לובלין, בסביבות שנת תע"ד.

המהר"ם זיסקינד היה קרוב משפחתו של הגאון הקדוש **רבי נפתלי כ"ץ - רבה של פרנקפורט דמיין - בעל ה"סמיכת חכמים" ז"ע**. [כן כתב בספר "אזה למושב", קראקא תרס"ג, עמוד 18, אם כי הוא אינו מפרט שם את מהותה של קירבה זו. וראה עוד מה שנכתב אודות המהר"ם זיסקינד - ע"י: **הרב שלמה זלמן איש הורוויץ** - בספרו "רחובות עיר", ווילנא - תרנ"א, עמודים 19-25, ובהערות שם. **הרב שלמה ברוך ניסענבוים** - בספרו "לקורות היהודים בלובלין", לובלין - תר"ס, עמוד 66].

ספר תשובותיו - שו"ת "מהר"ם זיסקינד רוטנבורג" - נדפס לאחר פטירתו, בהמבורג, בשנת תע"ו, בהוראתו ובעידודו של הגאון הנודע **רבי יחזקאל קצינלנפויגן - בעל ה"כנסת יחזקאל" מאלטונה**, על ידי אלמנת רבי משה - הרבנית מרת רעכל ע"ה, בתו של הפרנס הנודע מהמבורג **רבי ישראל פירשט**, [שהיה מידידיו הקרובים של הגה"ק **רבי יהונתן אייבשיץ מפראג** זי"ע], בנו של **רבי משה פירשט**, ונכדו של **רבי חיים ב"ר ראובן פירשט - פרנס ומנהיג דק"ק המבורג**. [ולהרחבת ידיעה. ר' ישראל היה גם מאבותיו זקניו של הגאון הקדוש **רבי עקיבא איגר מפוזנא** זי"ע].

בספר כלולים תשובותיהם של אב ובנו גם יחד,

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeint.net

ג

כמה דורות מן "האחרונים" ועד המהר"ם זיסקינד?

מעתה יש לבדוק את מספר הדורות החסרים לנו
"ממשה ועד משה". דהיינו, מן הגאון רבי משה
רוטנבורג מוולאדאוה - המהר"ם מרוטנבורג
האחרונים, ועד הגאון רבי משה מאלטונה בנו של
המהר"ם זיסקינד רוטנבורג.
ובכן. זאת ידענו על פי מסורת המשפחה, שאביו,
רבי שלמה רוטנבורג, היה בן בנו ממש של הגאון רבי
משה רוטנבורג מאלטונה.

כך גם מצאנו בדבריו של חתן הגאון רבי אברהם
חיים ראובן [יחזקיהו] ראטענבערג - אב"ד דק"ק
וואידיסלוב - מחבר ספרי "שו"ת שפתי אברהם"
ו"אמת ליעקב חסד לאברהם", ה"ה כ"ק אדמו"ר רבי
מנחם בנימין בן ציון ראטענבערג הלבשרטאם
מוואידיסלוב-צאנז-ארה"ב, וכפי שפירט בהקדמת ספרו
של חותנו - "אמת ליעקב חסד לאברהם". והא לך לשונו
שם:

"הרב הגאון והצדיק ר' אברהם חיים ראובן
ראטענבערג זצ"ל נולד בק"ק אפטא, לאביו הגאון
החסיד ר' יעקב יוסף ז"ל, בן הגאון ר' ישראל רב
במאגנישוב וגור, בן להגאון ר' מרדכי ז"ל, דור שלישי
להגאון בעל שו"ת מהר"ם ראטענבערג האחרונים, [כאן
יש לתקן ולהעיר, שנפל כאן טעות בדברי הכותב, שמוזהה
את רבי משה רוטנבורג מאלטונה כמי שחיבר את
המהר"ם מרוטנבורג האחרונים. נא"ו], בן הגאון בעל
שו"ת מהר"ם זיסקינד". עכ"ל.

עתה, לאחר שראינו את דבריו אודות הגאון בעל
המהר"ם מרוטנבורג האחרונים, והגאון רבי מרדכי
רוטנבורג ממגנישוב, שהם היו "דור שלישי" עד לרבי
משה מאלטונה, יודעים אנו אם כן את שלשלת היוחסין
של הגאון רבי שלמה רוטנבורג.
לפי זה, היה אביו של ר' שלמה, [שאין אנו יודעים
לעת עתה את שמו], בנו של הגאון רבי משה רוטנבורג
מאלטונה, בנו של המהר"ם זיסקינד רוטנבורג מלובלין.

עמוד 292. כמו כן, נזכרת שם האשה מ' חיה רוטנבורג
ע"ה, בתו של ר' שלום מן העיר מעץ שנפטרה בשנת
תצ"ו, אלא שלא ברור לנו מי היה בעלה של אשה זו.

ב

המהר"ם האחרונים מצאצאי המהר"ם זיסקינד ובנו

והנה, הגאון מסעראצק הנ"ל, בהערותיו בספר
"עיר תהילה" שנדפס בווארשא בשנת תרמ"ה, באות
י"ח, [עמוד 156], מזכיר את הגאון בעל המהר"ם
מרוטנבורג האחרונים, והוא מציין את יחוסו למעלה
בקודש.

לדבריו, הוא היה מבני בניו של הגאון רבי משה
רוטנבורג - אב"ד ור"מ דק"ק אלטונה והמבורג, מחבר
ספר "שאלות ותשובות מהר"ם", המצורף לספרו של
אביו הגאון רבי מרדכי זיסקינד רוטנבורג - אב"ד ור"מ
בקהילות הקודש לובלין ובריסק והורודנא ועוד, מחבר
ספר "שאלות ותשובות מהר"ם זיסקינד".

במקורות מאוחרות יותר נזכר יחוס זה בתוספת
נוסף. לדעתם, היה רבי שלמה רוטנבורג - אבי
ה"מהר"ם מרוטנבורג האחרונים" בנו של הגאון רבי
משה רוטנבורג - אב"ד דק"ק לעברטוב, והוא זה שהיה
נכדו של רבי משה רוטנבורג מאלטונה הנ"ל. [יזקני
מחנה יהודה" - ווארשא תרצ"ט].

אלא שדעה זו כמעט ואינה עומדת במבחן
השנים. ואכן, יש הסבורים ששיבוש נפל כאן בכפל שמות
האבות והבנים ובשינוי שמות מקומות מגוריהם
ורבנותם, וכפי שמצאנו בדברי הרב מסעראצק ב"עיר
תהילה" הנ"ל, שאינו מזכיר כלל גאון בשם רבי משה
רוטנבורג מלעברטוב בשושלת זו.

ואם כי הוא אכן מזכיר שם את האב"ד דק"ק
לעברטוב, אך לא רבי משה שמו, כי אם רבי אייזיק,
והוא לא נזכר שם כ"בן בנו" של רבי משה רוטנבורג
מאלטונה, כי אם כ"חתנו", [ולכאורה יש לתקן שם:
"חתן חתנו". נא"ו], ור' אייזיק מלעברטוב זה כלל לא
היה מאבותיו של המהר"ם רוטנבורג האחרונים. עיי"ש.
[ולהרחבת הידיעה. ר' אייזיק זה היה מאבותיו זקניו של
הגאון המפורסם רבי שלמה קלוגר מבראדי זי"ע].

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeint.net

פרק רביעי

בעל ה"גאולת הגר" מפראג - דור עשירי למהר"ם

א

משפחת "רוטנבורג" נוספת בפראג

עתה, לאחר שלמדנו להכיר את תולדות המהר"ם מרוטנבורג מבעלי התוספות, ואת תולדותיה של אחת מענפי אילן צאצאיו - ה"ה משפחת הרבנים הגאונים המהר"ם זיסקינד מרוטנבורג מלובלין ונינו המהר"ם מרוטנבורג האחרונים מוולאדאווא, הגיע העת לנסות להשלים את החוליות האבודות שביניהם. כיצד עושים זאת?

ראשית, שומה עלינו לאתר משפחה נוספת בת אותו הדור של המהר"ם זיסקינד מרוטנבורג הנזכר לעיל - אשר הוא למעשה ראש המשפחה הראשון הידוע לנו נכון לעתה בשושלת משפחת "רוטנבורג" מלובלין, אשר גם הם מתייחסים אל המהר"ם מרוטנבורג. שנית. לאחר שנמצא משפחה שכזו, שומה עלינו לבדוק אם יש בין אבותיה מי שנושא את שם המשפחה "רוטנבורג".

ושלישית. והיה אם מצאנו את המבוקש עד עתה, שומה עלינו מעתה לערוך השוואות בין שתי המשפחות. האם יש בהם שמות פרטיים חופפים וזהים? האם יש באחד מן השנים תוספת דורות למעלה בקודש מה שחסר אצל משנהו? וכן הלאה.

לאחר חיפוש ויגיעה רבת, זכינו בס"ד לאתר משפחה נוספת הנושאת אף היא את שם המשפחה "רוטנבורג". בני משפחה זו מתייחסים אף הם כצאצאים ישירים של המהר"ם מרוטנבורג. ואמנם, משפחה זו אין מוצאה ומקום מושבה באחת מערי פולין, כי אם בפראג הבירה מושבה.

וכאן אנו מגיעים להפתעה מעניינת. הפתעה שהביאה אותנו לקוות שתביא בעקבותיה סיוע עצום בחקר משפחת "רוטנבורג" הפולנית, ואשר תקרב אותנו למצוא את החוליות החסירות.

במה דברים אמורים?

ובכן. המדובר הוא במשפחת הגאון רבי אליקים געטשליק מרוטנבורג מפראג - בעל מחבר "גאולת הגר".

ד

פרטי יוחסין נוספים באילן המשפחתי

על פי נוסח חתימותיו של המהר"ם זיסקינד בהסכמותיו לספרי דורו, אנו יודעים את שם אביו: הגאון רבי משה רוטנבורג, אם כי אין אנו יודעים אודותיו מאומה.

[ויש לציין, שבספר "אוה למושב" הנ"ל, נקרא האב בשם: "רבי משה זיסקינד", ולכאורה נפל כאן שיבוש, ואין לכינוי זה כל מקור. ואולי יש לדחוק בכוונתו שמדובר בכינוי בלבד, דהיינו: "ר' משה של ר' זיסקינד", ואם כן אפוא, הרי לנו לכאורה מקור לשם אביו של רבי משה, שהוא: רבי מרדכי זיסקינד, אשר יתכן מאוד שהוא זה הנזכר בין חמשת בניו של רבי אליקים מרוטנבורג משוואבאך הנזכר להלן. אולם צריך לעיין עוד בדבר].

דבר נוסף אנו יודעים, שמוצא המשפחה הוא עד לראש המשפחה - רבינו מאיר בן רבי ברוך מרוטנבורג - ה"מהר"ם מרוטנבורג".

למרות שיחוס זה לא נכתב במפורש במקורות הקדומים, מלבד המסורת העקבית שעברה במשפחה מדור לדור, אולם כאמור לעיל, אנו מקבלים לדבר זה מעין "גושפנקא" גם בכתובים, וכפי שנמצא כתוב מפורש בשער חיבורו של נכדו - שו"ת "מהר"ם מרוטנבורג האחרונים" הנ"ל: "מגזע משפחת הגאון מהר"ם מראטנבארק!"

אלא שלמרות הכל, נחשב עדיין המהר"ם זיסקינד מרוטנבורג כראש המשפחה הראשון הידוע לנו עד עתה בשושלת משפחת "רוטנבורג" העניפה, מאחר שאין אנו יודעים את המשך פירוט הדורות למעלה הימנו עד המהר"ם מרוטנבורג הראשון, וכאן נעצר פירוט היחוס.

מכיון שכך, אנו עוצרים כאן את הפירוט המושלם של "דור אחר דור", ואנו מדלגים - בליט ברירה - אחרנית, כמה מאות בשנים, עד המהר"ם מרוטנבורג - מבעלי התוספות. וזאת, בהסתמך על המסורת המציינת אותו כראש המשפחה. החוליות שביניהם - אבודות בשלב זה.

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeadint.net

הכהן - זקינו של הש"ך. כמו כן ישב בבורגא ובביזוונג, בשוואבאך ובריטלזי, ולאחרונה בטאנהויזן - שם שימש כרב המדינה. בזכרונותיו של ר' אשר ב"ר אליעזר הלוי מק"ק רייכסהובן, בכתב יד, הוא מוזכר בהערצה מופלגת: **"הגאון הגדול ריש מתיבתא וריש כלה רבינו הקדוש האלוף והמרומם מוהר"ר אליקים געטשליק זצ"ל מרוטנבורג - עבור שהרביץ תורה בישראל בישיבה"**.

ר' אליקים געטשליק היה מגדולי חכמי אשכנז, ומחשובי רבני שוואביה. שימש כאב"ד דק"ק שוואבן. בשנת ה'שע"ח, הדפיס בפראג את ספרו "גאולת הגר", הכולל ביאור לתרגום על חמש מגילות. נפטר בעיר טאנהויזן בסביבות שנת ה'ת, וכנראה מעט לפני שנה זו, ומנו"כ בבורגא.

וכך נכתב בשער ספרו: "חברו חד מחבראי ממשפחת רם / עשירי להגאון מאור הגולה מהר"ם / זכרנו לברכה מפורסם באשר"י ובמרדכי ושאר פוסקים / ברוטנבורג היה בית מדרשו קס". [בטעם שם החיבור "גאולת הגר", כפי הנשמע מהקדמת המחבר, הוא על שמו של אונקלוס הגר - מחברו של התרגום. ברם, יתכן שהמחבר ביקש כאן גם לרמוז את שמו בשם חיבורו, וכנראה בתיבת "הגר" בלשון נוטריקון: ה'מחבר ג'עטשליק ד'רוטנבורג...].

ג

בני משפחה נוספים בעיר פראג ובסביבותיה

מתוך רשימות שונות נמצאו למדים אודות שם זוגתו של בעל ה"גאולת הגר", ה"ה הרבנית מ' קעידל ע"ה. אין אנו יודעים פרטים אודותיה, כי אם פרט אחד בלבד, שהיא היתה ממשפחת הגאון בעל הסמ"ע - וכנ"ל. גם שמו של אחד מילדיהם ידוע לנו, ה"ה רבי לייב רוטנבורג.

כמו כן, נמצא בידינו שמו של אחד מזקניו, ה"ה הגאון רבי יעקב ריינער משוואבאך. אין אנו יודעים אודותיו מאומה, וגם כיצד הוא היה זקינו. ברם, כך מצאנו את שמו בדברי נכדו בעל ה"גאולת הגר" אודות מנהג שהיה נהוג בתקופתו.

ולהפתעתנו הרבה, אנו מוצאים אותו מצויין כ"דור עשירי" עד המהר"ם מרוטנבורג.

אם נסמוך על הנאמר, נוכל לקבל תמונת מצב, ולשקלל - פחות או יותר - את מספר החוליות החסרות למן הראשון במשפחת "רוטנבורג" הפולנית, ועד המהר"ם מרוטנבורג.

ב

הגאון רבי אליקים געטשליק רוטנבורג מפראג

עתה, עלינו להתחקות אחר תולדותיו ותולדות משפחתו של הגאון רבי אליקים געטשליק רוטנבורג - שהיה נכד "דור עשירי" למהר"ם מרוטנבורג, מחבר הפירוש "גאולת הגר" על התרגום לחמש מגילות, שנדפס בפראג, בהסכמת השל"ה הקדוש, בשנת שע"ח.

להלן, ערכנו יריעה קצרה ובה פרטים חדשים לתולדותיו של אותו גאון שזהותו כמעט עלומה ובלתי ידועה אצל רוב יודעי הקורות בזמנינו.

הגאון רבי אליקים געטשליק רוטנבורג, [הנקרא לפעמים גם בשם: אליקים גוצלין, או: גוטשלק, וכינויים דומים נוספים], היה בנו של הגאון רבי גדליה ב"ר אליקים רוטנבורג. כן מצאנו מפורש את שמות אבותיו ב"מימר-בוך" הנדפס ב"כתב-עת" בשפה הגרמנית "מאנאטסשריפט", שנת 1873, עמודים: 508-515. וטעה ר"ח מיכל בספרו "אור החיים" במה שמשער את שם אביו ר' רפאל. [נראה באורך דבריו כפי שהעתקנו לקמן]. אביו וזקניו, שמשו ברבנות, והרביצו תורה וישיבה, בערי מגוריהם.

ר' אליקים געטשליק נולד בסביבות שנת ה'ש"ל. היה ככל הנראה מבחירי תלמידיו של המהר"ל מפראג, וכן החזיק את עצמו לתלמידו של השל"ה הקדוש. הוא מזכיר את רבו המהר"ל מפראג בחיבורו "גאולת הגר". כמו כן עמד בקשר עם הגאון רבי יהושע פאליק הכהן - בעל הסמ"ע - שהיה דודה של זוגתו, שהמליץ למנות את ר' אליקים געטשליק לדיין בפרנקפורט.

לאחר לימודיו, חזר מפראג אל מקום לידתו בשוואבן, ומעט לפני שנת שס"ט, נתמנה לאב"ד המדינה, [ראה שו"ת "אור נעלם", קארלסרוא תקכ"ה, סימן מ"ב]. הוא מילא את מקומו של הגאון רבי משה

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeint.net

רוטנבורג בעל ה"גאולת הגר" ממצאצאי של המהר"ם מרוטנבורג, וכך גם היה נוהג לחתום בצירוף לשמו: **"דור עשירי למהר"ם מרוטנבורג"**.

משפט זה, שימש לחוקרי הדורות כמעין כתב חידה הזקוק לפיענוח. שכן, בניו של המהר"ם מרוטנבורג לא יצאו להם מוניטין בתולדות ישראל, ומשום כך אין אנו יודעים כמעט מאומה עליהם ועל משפחתם, ועל צאצאיהם אחריהם.

מכיון שכך, תופעה מעניינת היא זו שכתבו כעשרה דורות מפטירתו של המהר"ם מרוטנבורג, מתגלים לפתע אישים דגולים ומפורסמים המתייחסים על צאצאיו, ואף יודעים לנקוב בפירוט מדויק בשרשרת הדורות. דבר זה, הביא את החוקרים להתאמץ ולנסות להשלים את החוליות המשלימות את עשרת הדורות שבין **רבי אליקים געטשליק מרוטנבורג** ובין זקינו **המהר"ם מרוטנבורג**.

ברם, לאחר שראינו את כל המאמרים שנכתבו אודותיו, נוכחנו לראות שהללו לא כ"כ הצליחו במשימתם, ולא עלה בידם להוסיף ולהשלים כי אם כארבעה וחמשה דורות מעליו.

מנסיון עיסוקינו בתחום חקר היוחסין זה רבות בשנים, נמצינו למדים שכאשר יש מי שמפרט מספר מדויק של דורות, הרי לנו בכך ידיעה ברורה שאי שם בכתובים מופיע פירוט של סדר הדורות. [למעט, כאשר הדברים נכתבים על ידי מעתיקים בלתי אחראים וחסרי אמינות ודיוק].

תחושה חזקה היתה לנו שניתן למצוא את הרשימה הלזו, ושאיך יתכן מאוד אשר דרכה נוכל לפענח את השלמת הדורות בין משפחותיהם של **המהר"ם מרוטנבורג האחרונים מוולאדאווא והמהר"ם זיסקינד מרוטנבורג מלובלין** - נשואי מאמרינו, ועד **המהר"ם מרוטנבורג מבעלי התוספות**.

ב

חשיפה א: שמותיהם של בני משפחת מרוטנבורג

נמצא בכתב יד על קלף!

ואכן, לאחר שנתקיים בנו "יגעת ומצאת תאמין", נחשפנו בשלב מסוים לרשימה מעניינת ביותר

אנו מוצאים את בעל ה"גאולת הגר" מתכתב עם בן אחיו, ה"ה הגאון **רבי יעקב בן רבי יוסף מרוטנבורג מק"ק לייפן**. כמו כן, מוזכרים גם שני אחים נוספים של ה"גאולת הגר", ה"ה: **רבי מהר"ם** [כך שמו. נא"ו] **מרוטנבורג**, ואחיו **רבי אברהם מרוטנבורג**.

שמותיהם של רבים מבני משפחתו של הגאון בעל ה"גאולת הגר", אנו מוצאים בספר "מצבות ק"ק פראג" של **סיני האק**, כדלהלן:

בשנת תמ"ו: שבת, בריינדל בת הגאון **אב"ד ור"מ ה"ה מו' אליקים ז"ל ממשפחת מהר"ם מרוטנבורג**. ובהערה: "הוא בעל ס' גאולת הגר, פירוש על תרגום אונקלוס, הנדפס פראג שע"ח, ושם אליקים המכונה געטשליק, היה נפרץ במשפחת מהר"ם מרוטנבורג. עיין מה שכתב החכם נייבויער...".

בשנת תס"ד: ד', יו"ד אייר, הישיש מו"ה גדלי' ש"מ זצ"ל בן החסיד מו"ה מהר"ם זצ"ל מרוטינברג - שמש בקלויז.

ובשנת תע"ט: י"ג אלול, הינדל בת הנעלה כ"ה ר"ל בן האלף מו"ה מהר"ם זצ"ל, אשת ה' זאלקינד צורף מרוטנבורג - שמש דג"ח י"ץ. ובהערה מציין שם כמה נקודות חשובות:

"כ"י שזח"ה, 239, ספר אבי העזרי - נגמר יום ה' טו"ב אלול ת"ע בפראג, ע"י הסופר **אפרים ב' צבי הירש בר' ליב מגזע מהר"ם מרוטנבורג**. עיין רשימתו צד 138, ומאמר החכם גראסס במכתב-עת פראנקעל-גרעץ, ל"ד, 508. ובפנקס ההקדש של ק"ק ווירמיישא, מצאתי שם גבאי צדקה בשנות תמ"ה תמ"ו, ר' **ליב מרוטנבורג**, עם חברו ר' **ליב אופנהיים**, ועוד איזה אנשים ממשפחת מרוטנבורג".

פרק חמישי

תגליות ביחוס המשפחתי שנחשפו במסמך נדיר ביותר

א

טעון פענוח: "דור עשירי למהר"ם מרוטנבורג" -

הכיצד?

כאמור, היה הגאון **רבי אליקים געטשליק**

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeint.net

חפץ ה' בידינו הצליח, והשגנו תצלומים של העמודים הראשונים של ה"קיצור מרדכי" שבכתב יד, על ידי מחלקת כתבי היד של הספריה הלאומית בירושלים.

כתב היד נכתב לכבוד רבי אברהם בן דוד רוטנבורג [רוטן-בורג, במקור]. בין הדפים רשומים: **טודרוס בן מרדכי רוטנבורג - דור י"ב למהר"ם. דוד בן טודרוס רוטנבורג - דור י"ג למהר"ם. נפתלי בן ר' דוד רוטנבורג.** ועוד שמות רבים.

אלא שלצערינו, לא הצלחנו למעשה לפענח את כתב היד בשלימותו, ואף לא החוקרים שקדמו לנו לא הצליחו לפענח את הכתב במלואו. נשמח לשמוע אם יש מי שמוכן לסייע בעניין זה, והוא יכול לפנות אלינו ולקבל צילומים מכתב היד.

מעתה, אם כן, אנו שבים ותמהים: מנין לנו שלא נחשף עדיין כל מה שנכתב שם? ובעצם, מדוע כל כך חשוב לנו להמשיך ולפענח את הכל עד תומו? ובכן, כאן אנו נאלצים לעבור שלב נוסף, ולהגיע לחשיפה מספר שתיים. הסכיתו ושמעו!

ג

חשיפה ב: חדשות מרתקות. פירוט היחוס דור אחר דור - נמצא גם הוא על קלף!

מאחר שאנו נוטים להאמין שעם מציאת שלשלת היוחסין של בעל "גאולת הגר" נוכל למצוא את החוליות החסרות ביחוסו של בן משפחתו - **המהר"ם זיסקינד רוטנבורג** - מנשואי מאמרנו, משום כך לא נחנו ולא שקטנו והמשכנו לנבור ולחפש בכל המגילות וכתבי היוחסין העומדים לרשותנו במאגרינו - **"המאגר העולמי לכתבי היוחסין"**.

והנה, הפלא ופלא, בסיעתא דשמיא מיוחדת מצאנו מסמך נדיר ביותר, שנדפס בספר נדיר ומעניין ביותר בשם: "רשימת כתבי יד וכו' ומצבות קברות הרבנים ואנשי השם", מאת ה' **אפרים משה פינער**. הספר מכיל: "שמות הצדיקים וימי מיתתן הנזכרים בדרושים ובהספדים שנדפסים בספרים הנ"ל... מצבות קברות הרבנים ואנשי השם הנמצאים בבתי החיים ובמקומות אחרים במדינות אייראפא וקברי הצדיקים בארץ ישראל". נדפס פעם אחת בלבד, בברלין,

בספר הביוגרפי "אור החיים" [מיכל], בערכו, מספר 470, ואלו דבריו:

"ה"ר אלקים געטשליק רוטנבורג, דור עשירי למהר"ם ב"ר ברוך מרוטנבורג, וקרוב אצלי שהיה בן הר"ר רפאל בן ה"ר אליקים געטשליק רוטנבורג, אשר הוא אחד מן זרע קודש של מהר"ם, החתומים בסוף ספר 'קיצור מרדכי' - למהר"ש שליזשטאט, כתב יד על קלף אשר אתי. וכתוב שם מיד ה"ר רפאל הנזכר, שנולד ביום ב' צום גדליה ש"נ, לפי הנראה - בהאגווא."

"והיה אב"ד במדינת שוואבן, ככתוב בתשובות 'חנוך בית יהודה', סימן ל"ב, אשר באו לידו כתביו ותשובותיו, כנראה שם סימן ס"ח, (ועיין 'שאילת יעב"ץ', ח"א, סימן י"ג), ושאל מן הרב מו"ה ישעיה הורוויץ בעל של"ה, בהיותו אב"ד בפפד"מ, ומן הרב מו"ה יצחק אולמא - בשנת ש"ע, כנדפס שם סימן ז' וסימן ח'. ועוד נדפס פסק, לו ולהרב של"ה, ולהרב מו"ה עזריאל מילהויזן, משנת שע"א, שם בסימן קי"ח.

"ובלי ספק, כי הוא אשר חיבר ספר 'גאולת הגר', ביאור ל'תרגום' חמש מגלות, נדפס בפראג בשנת שע"ח. וכתוב על השער, שחברו 'עשירי להגאון מהר"ם'. ובסוף הקדמתו רמז על שמו: '**אליקים**'. ונראה בסוף מגלת קינות, שהיה תלמיד מוהר"ל מפראג. וחיבר גם פירוש על 'תרגום התורה', כנראה בהסכמות הרבנים, ובהקדמתו לספר הנזכר."

הפלא ופלא. על פי הנכתב כאן היה בידי המחבר "אור החיים" הנ"ל, כתב יד של ספר בשם "קיצור מרדכי" שנכתב על קלף, ולא נדפס עדיין, ושם בראש הספר נמצא שמותיהם של בני משפחת בעל ה"גאולת הגר". הרי לנו שצדקנו בהשערותנו, שמצוי פירוט שלשלת היוחסין עד **המהר"ם מרוטנבורג**.

וזאת מנין לנו? הרי בעל ה"אור החיים" לא העתיק כלל מגילת יוחסין מושלמת! ולא עוד, אלא שכל הבאים אחריו, אשר העתיקו אף הם קטעים נוספים משפחתיים מתוך כתב יד זה, לא העתיקו כלל מגילת יוחסין!

על מנת להשיב על שאלה זו, השתדלנו להשיג תצלום של כתב יד זה, במידה ואכן שרד עד עצם היום הזה, על מנת להוכיח שהצדק עמנו ועם תחושתנו. **ואכן,**

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeadint.net

לידתם, בכתב יד נוסף. גם כאן הוספנו מספור - וכנ"ל.
וזה לשונו:

- [א] "גדליה בכורו - נולד י"א תמוז, אי"ש לפ"ק.
[ב] אברהם נולד בר"ה, ביום א' בו, די"ש לפ"ק.
[ג] טודרוס נולד בשמחת תורה, שו"ב לפ"ק.
[הערה: ע"פ סדר השנים כאן, יתכן שצ"ל: ישו"ב.
נא"ו].
[ד] מרדכי הנקרא זיסקינד - נולד ג' אב, שי"ט
לפ"ק.
[ה] רפאל נולד כ"ב סיון, שבת פ' כי תשא,
שכ"א לפ"ק.
[ו] בת - [שמה לא נזכר שם. נא"ו] - ר"ח אדר
שכ"ט לפ"ק."

הפלא ופלא. הנה זכינו כאן ל"מציאה" מדהימה,
דבר שלמרבית הפלא לא הבחין בכך איש עד כה. "מגילת
יוחסין" מושלמת, מקורית ונדירה ביותר, למשפחת
ר"טנבורג".
והנה, לאחר שאנו מוצאים כאן בראש רשימת
הנולדים את הבן הבכור - רבי גדליה ב"ר אליקים
ר"טנבורג, זה שהיה אביו של בעל ה"גאולת הגר" -
וכנזכר לעיל, הרי שמעתה יש בידינו עשרה דורות
מפורטים - "בן אחר בן" - החל מבעל ה"גאולת הגר"
ועד המהר"ם מרוטנבורג.

פרק שישי

מגילת היוחסין המיוחדת של המהר"ם זיסקינד
ר"טנבורג

א

"הצד השווה שבהן" - בין שתי המשפחות מפראג
ומלובלין

לאחר חשיפת מגילת היוחסין שעל גבי הקלף,
אודותיה הרחבנו בפרק הקודם, נראה קרוב לוודאי
שהגענו לשורש המחבר את שתי ענפי האילן של משפחת
ר"טנבורג" - "והיו לאחדים בידינו".
על פי השמות והפרטים סביב הדמויות
שבמגילה, מתברר לנו כמעט בוודאות שהגאון בעל
ה"גאולת הגר" מפראג היה אכן בן משפחתו הקרוב של

בין השנים תרכ"א-תר"ל. בין דפי הספר מצויים: כתבי
יד, כתבי יד עם העתקה, ספרי דפוס, שמות הצדיקים
וימי מיתתן, מצבות קברות הרבנים. כתבי היד והספרים
שברשימה, הם מאוספו הפרטי של המחבר. בספר, גם
רשימות בגרמנית.

שם [בעמודים 163-164], מצאנו להפתעתנו
העתקה מושלמת מתוך הקלף הנ"ל, המכיל פירוט מלא
של כל שלשלת היוחסין, דור אחר דור, החל מרבי
אליקים - אבי אביו של בעל ה"גאולת הגר", ועד לראש
המשפחה - המהר"ם מרוטנבורג!!!

תחילה, הוא מעתיק את הקטע דלהלן שנכתב
בראש ספר ה"מרדכי", ביום הפורים של שנת ש"ח
לפ"ק, וזה לשונו:

אתן שבח והודיה, לקל ברא שמיא, יהא שמיא
רבה מברך לעלם ולעלמי עלמיא, וכל זידא זידא לי
יהבי, ויזכני להגות בו באהבה, אבחר לה אכסני,
ומדהבי זה הספר 'מרדכי', שנתן לי אבא מורי -
'אברהם', בן מהור"ר 'מרדכי', ביום שקורין בו מגילת
'מרדכי'. ח"ש לפ"ק."

כאן, בא הכותב על החתום, בתוספת פירוט
שלשלת יחוסו - דור אחר דור. להקל על הבנת רצף
הדורות, הוספנו מספור לפני כל אחת מהשמות. וזה
לשון החתימה:

[1] נאום הקטן אליקים

[2] ב"ר אברהם ז"ל

[3] בן מהור"ר מרדכי ז"ל

[4] בן מהור"ר מאיר ז"ל

[5] בן מהור"ר גיצלק ז"ל

[6] בן מהור"ר זיסקינד ז"ל

[7] בן מהור"ר מאיר ז"ל

[8] בן מהור"ר ברוך ז"ל

[9] בן מהר"ם מראטנבורג ז"ל.

כאן באה תוספת פרטים אודות הכותב - ר'
אליקים הנ"ל, שנכתב על ידי בעל כתב-היד:

"זה אליקים, היה אב"ד, ונפטר ביום ו', ט"ה
חשוון, אש"ל לפ"ק, ונקבר ביום א'.

ומיד לאחר מכן, באה רשימת ילדיו ותאריכי

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeint.net

ב"רחובות עיר" הנ"ל, שם, בתולדות המהר"ם זיסקינד
רוטנבורג, הערה א': "שם משפחתו מסתעף משם העיר
רוטנבורג במדינת טיראל".

ר' זיסקינד מק"ק רוטנבורק. כך הוא מופיע
בשמו ובכינויו, ברשימת תושבי פרנקפורט, [ראה בכתבי
"אלה תולדות" - רשימת תושבי פפד"מ, משנת א' לאלף
השישי, עד שנת תק"ץ, הנמצא בספריות ליאו-בק].

לימים, נשא ר' זיסקינד את מרת שוינכן ע"ה,
בתו של רבי [אליקים] געטשליק, שהיה גר ב"בית
ראזענבוש", ואח"כ ב"בית דאנעבען" - בק"ק קרויצנאך
שבאשכנז, ונפטר בפרנקפורט בשנת ה"א קס"ח. ושם
חמותו - אשת ר' אליקים - מ' בילא ע"ה. על שמו נקרא
בן בתו - ר' [אליקים] געטשליק רוטנבורג, וכן כל
צאצאי חתנו רבי זיסקינד שנקראו בשם זה.

[שמות ילדיהם של חמיו וחמותו - ר' געטשליק
ומ' בילא: 1. ר' דוד, בקרויצנאך, נפטר בשנת קנ"ח, ושם
זוגתו מ' מעמלין. 2. ר' שמואל. 3. מ' קילא, אשת ר'
יואל - ב"בית געלנהויזן", נפטר בשנת ק"ע. 4. מ'
שוינכן רוטנבורק הנ"ל].

בשלב זה, אחר שהגענו עד הלום בס"ד, אנו
יודעים כבר בוודאות שרבי משה אביו של המהר"ם
זיסקינד רוטנבורג נמנה על צאצאיו של רבי מרדכי
זיסקינד מק"ק רוטנבורג - ראש משפחת "רוטנבורג"
בפרנקפורט הנ"ל. בנו - הגאון ר' מרדכי זיסקינד -
נקרא על שמו, או על שם אחד מאבותיו זקניו שנקרא
הוא על שמו של זקנו זה, ו"הכל עולה בקנה אחד".
מכאן, שמו הפרטי: "מרדכי זיסקינד". ומכאן, הוא גם
נשא וקיבל את שם משפחתו: "רוטנבורג".

ג

"במספר הדורות לפניו"

עתה, שומה עלינו לבדוק, האם יש באפשרותנו
לדעת כמה דורות יש מרבי משה אביו של המהר"ם זיסקינד
ועד רבי זיסקינד רוטנבורג מפרנקפורט.
וכאן אנו מגיעים לעדות מעניינת ומקורית,
אודות מסורת שהיתה קיימת אצל צאצאי הגאון רבי
מרדכי רוטנבורג - אב"ד דק"ק מגנישוב וועליחוב, בן

המהר"ם זיסקינד רוטנבורג מלובלין, וכפי שיורחב
להלן.

אלא שעתה עלינו לבדוק בין כל השמות הללו
שבמגילת הקלף, האם אנו יודעים מי מהם נטע את הענף
המשפחתי בעיר לידתו של המהר"ם זיסקינד רוטנבורג.

והנה, כפי שנראה מדבריו של רבי מרדכי
זיסקינד רוטנבורג מלובלין בספרו שו"ת מהר"ם
זיסקינד, נמצינו למדים שהוא גדל בעיר פרנקפורט
ד'מיין, וכפי שאכן כתבנו למעלה.

שכן, בשו"ת "מהר"ם זיסקינד רוטנבורג", דף
כ"ט ע"ב, הוא כותב: "ומנהג הדיינים דק"ק
פרנקבורט, דאנא הוי ג"כ במניינא דבי רב". וכך הוא
מציין גם בסימן כ"א בספרו, בתשובה אל הגאון רבי
הירץ, וז"ל: "הנה אהובי דע שקודם ביאת חמיו הגאון
נר"ו לק"ק ורנקבורט, ג"כ הי' השאלה לפני בני ישיבה
דק"ק פ"פ [=פרנקפורט] ואני הייתי ג"כ במניינא דבי
רב".

וראה בתולדותיו של המהר"ם זיסקינד
רוטנבורג, בספר "רחובות עיר", [מאת רש"ז הורוויץ,
ווילנא תרנ"א, עמודים 19-25], המציין את ארץ אשכנז
גם כארץ מולדתו, ושולד שם בסביבות שנת ת', עיי"ש.

ב

הראשון שנשא את שם המשפחה "רוטנבורג" בפרנקפורט

ובכן. לאחר עיון ברשימות העיר פרנקפורט
מתברר שרבי זיסקינד רוטנבורג הנ"ל במגילה שעל
הקלף - [מספר 6 ברשימה] - היה אכן מתושבי העיר
"פרנקפורט", לאחר שעקר מעיר מולדתו "רוטנבורג",
וישב שם עד לפטירתו בשנת ה"א קפ"ג.

ר' זיסקינד זה, שהיה בן נכדו של המהר"ם
מרוטנבורג, ואבותיו וזקניו, כולם חיו ופעלו בעיר
"רוטנבורג", ורק לאחר עקר מעיר מולדתו הנ"ל -
ל"פרנקפורט", החל מני אז ואילך לכוון את עצמו בשמו
ובכינוי משפחתו בשם: "רוטנבורג" - על שם עיר מוצאו.
ר' זיסקינד נחשב הראשון למשפחת "רוטנבורג"
- מבין משפחת צאצאי המהר"ם מרוטנבורג, וממנו
מוצאם של משפחת "רוטנבורג" לדורותיהם. [וראה

נפתלי אהרן וקשטיין המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeint.net

מפרנקפורט, ובמיוחד לאור העובדה שברשימות המצויות בידינו לרוב - מערי פרנקפורט ופראג, לא מצאנו אישים הנושאים את שם המשפחה "רוטנבורג" שאינם שייכים למשפחת בעל ה"גאולת הגר", משום כך לא נותר לנו לעת עתה כל אפשרות סבירה אחרת, כי אם להיצמד לרשימה הנזכרת הקיימת בידינו.

והנה, על פי האמור, **הרי שנקודת החיבור בשני הענפים גם יחד, הם בני אותו דור ממש, באופן מתאים ומקביל להפליא**. דהיינו, שאביו של **רבי משה רוטנבורג - אבי המהר"ם זיסקינד**, הרי בהכרח שהוא דור עשירי עד המהר"ם **רוטנבורג** - ע"פ העדות הנ"ל, בדיוק כמו **חמשת האחים בני רבי אליקים רוטנבורג** - שגם המה בני הדור העשירי עד המהר"ם **רוטנבורג** - כמפורט במגילת היוחסין שחשפנו כאן.

ומאחר שאנו מוצאים בין חמשת האחים הנ"ל את השם **מרדכי זיסקינד**, כשמו של ראש משפחת "רוטנבורג" מפולין - ה"ה **רבי מרדכי זיסקינד רוטנבורג - המהר"ם זיסקינד**, אם כן אפוא, לא מן הנמנע לומר, שאביו - **רבי משה רוטנבורג**, היה בנו של **רבי מרדכי זיסקינד ב"ר אליקים רוטנבורג**, אשר העניק לבנו את שמו של אביו, ובכך השלמנו את המעבר מן הדור העשירי אל הדור האחד עשר באילן היוחסין של המהר"ם **רוטנבורג האחרונים**.

ד

סיכום שושלת היוחסין ע"פ האמור

כאשר נערוך עתה את שושלת משפחת המהר"ם **רוטנבורג**, מן "המהר"ם **רוטנבורג הראשון**" - ועד "המהר"ם **רוטנבורג האחרונים**" - דרך המהר"ם **זיסקינד רוטנבורג**, על פי ההשערה האמורה לאור חשבון זה, או אז יימצא בידינו במדויק **ששה עשר דורות מאב לבן** - לא פחות ולא יותר.

וכאן חשוב לציין ולהדגיש, שגם אם יתברר לנו שלא קלענו אמנם במדויק באחת משמותיהם של בני הדורות שבנקודות החיבור, וגם אם יהיה צורך לשנות את אחד מן השמות באחת מן החוליות הללו, אולם בכל זאת עדיין נשאר תמיד צמודים למספר הדורות דלהלן באופן מקביל ומדויק להפליא - וכפי שהוכחנו זאת בהרחבה בדברינו עד כאן.

דודו של המהר"ם מרוטנבורג האחרונים. ע"פ מסורת זו - שאותה קיבלנו מידידינו **הרב משה בצלאל ברא"מ אלתר** החוקר רבות בשנים את תולדות המשפחה - היה ר' מרדכי הנ"ל בן הדור השש עשרה מראש המשפחה המהר"ם **מרוטנבורג מבעלי התוספות**.

מעתה, אנו יודעים שלא נותר לנו אלא פער של **ששה דורות בלבד**, אשר אותם יש להוסיף לעשרת הדורות שכבר מצויים בידינו באילן המשפחתי, על מנת להשלים את שלשלת הדורות במלואה, וללא חוליות חסרות, וכפי שנפרט להלן.

לאחר שנסכם את מה שיש בידינו עד כאן, ניווכח שעתה עומדות בפנינו שתי משפחות הנושאות את שם המשפחה: "רוטנבורג". אצל שתיהן אנו מוצאים זיקה וקשר לעיר פרנקפורט. שתיהן מתייחסות בשדירה ישירה - "בן אחר בן" - עד רבינו המהר"ם **מרוטנבורג מבעלי התוספות**. שתיהן מבני בניו של **רבי מרדכי זיסקינד מק"ק רוטנבורג - ראש משפחת "רוטנבורג" בפרנקפורט**, שהיה בן נכדו של המהר"ם. ובשתיהן גם יחד חוזרים על עצמם רבים משמותיהם במהלך הדורות.

יתירה מזו. אם נתייחס לחשבון הדורות בתיאום מדויק בין שתי ענפי המשפחות, לאור העדות החדשה על המסורת במספר הדורות שבין המהר"ם **מרוטנבורג האחרונים** ועד המהר"ם **רוטנבורג הראשון** - מבעלי התוספות, נמצאו למדים, שאביו של **רבי משה רוטנבורג - אבי המהר"ם זיסקינד**, זה שעדיין אין אנו יודעים עתה את שמו, הוא בן הדור המקביל במדויק לדורם של חמשת האחים הנזכרים במגילת הקלף של ה"קיצור מרדכי" - בניו של **רבי אליקים רוטנבורג הנ"ל** הבא על החתום שם במגילה, זה שהיה אבי אביו של בעל ה"גאולת הגר".

דהיינו, שרבי משה אבי המהר"ם **זיסקינד** הינו בן הדור האחד העשר למהר"ם **מרוטנבורג**, ואילו **חמשת האחים - בניו של רבי אליקים רוטנבורג**, הינם בני הדור העשירי למהר"ם **מרוטנבורג**.

אמור מעתה, כל זמן שאין בידינו רשימה נוספת מצאצאיו האחרים של **רבי זיסקינד רוטנבורג**

נפתלי אהרן וקשטיין

המאגר העולמי לכתבי היוחסין

רבי ינאי 56/12 רובע ז' אשדוד
טלפון: 08-8679877 פקס: 076-5-104-905
דוא"ל: vekshtein@bezeadint.net

דהיינו:

ח. בני רבי אליקים רוטנבורג - אב"ד בק"ק שוואבאד.

ט. בן רבי אברהם רוטנבורג.

י. בן רבי מרדכי רוטנבורג.

יא. בן רבי מאיר רוטנבורג.

יב. בן רבי [אליקים] גיצלק רוטנבורג.

יג. בן רבי [מרדכי] זיסקינד רוטנבורג מפרנקפורט -
הראשון למשפחת "רוטנבורק".

יד. בן רבי מאיר מק"ק רוטנבורק.

טו. בן רבי ברוך מק"ק רוטנבורק.

טז. בן רבינו מאיר ב"ר ברוך - המהר"ם מרוטנבורג -
מבעלי התוספות.

* * *

אנו תקווה, שבסיוע הקוראים - בסיעתא דשמיא,
נוכל לחשוף גם את יתר המגילה בחלק הנוסף שבכתב
היד, אותם העמודים שלא הצלחנו עדיין לפענח, ובכך
לחשוף ולהוכיח באופן ברור ומוכח מתוך הקלף עצמו
את החיבור המדויק בין משפחות בעל ה"גאולת הגר"
מפראג למשפחת המהר"ם זיסקינד רוטנבורג מלובלין
בעהשי"ת, ולהוסיף עליה נדבכים חדשים במאמרים
נוספים אי"ה, בסיועכם - קוראים יקרים. ישר כחכם.

א. הגאון רבי משה רוטנבורג - אב"ד ור"מ דק"ק
קאזמיר ומלפנים מגיד מישרים ומו"צ דק"ק
וולאדאווא - מחבר שו"ת "מהר"ם מרוטנבורג
האחרונים".

ב. בן רבי שלמה רוטנבורג - [דיין בק"ק וולאדאווא].

ג. בן רבי מ' [אולי: מרדכי, כשם זקינו - אבי אביו, וכשם
נכדו - בן בנו] רוטנבורג.ד. בן רבי משה רוטנבורג - אב"ד ור"מ דק"ק אלטונה
והמבורג.ה. בן רבי מרדכי זיסקינד רוטנבורג - אב"ד ור"מ דק"ק
לובלין ובריסק והורודני - מחבר שו"ת "מהר"ם
זיסקינד רוטנבורג".

ו. בן רבי משה רוטנבורג.

ז. [בן רבי מרדכי זיסקינד רוטנבורג, אחד מחמשת
האחים: רבי גדליה רוטנבורג - אביו של רבי אליקים
געטשליק רוטנבורג - בעל ה"גאולת הגר" מפראג, ר'
אברהם, ר' טודרוס, ר' מרדכי זיסקינד, ר' רפאל -
למשפחת רוטנבורג. חוליה זו, היא החוליה שנתחדשה
על פי השערתינו, וכפי שנראה לנו ע"פ החישובים
הנזכרים לעיל].